

léséhez hasonlóan. Ezek értéke későbbi időben látszik majd meg tisztán. Fontos volna, hogy különösen hazai észleletek gyűljenek nagy tömegben. Weszely Ödön «*Háborús pedagógia*» c. cikke (1914, 52. sz.) rámutat arra, hogy «a háború hatása alatt fölhangzó követelmények között vannak nagy általánosságok és konkrét részletek»; a háború után «a pedagógia etikai ideáljai változatlanok maradnak, de megváltozhatnak a konkrét feladatok, a kultúrpolitika, módosulhat iskolaszervezetünk s javulhat módszerünk.» «Sajnos — úgymond — hogy a kultúrpolitika nagy kérdéseivel igazi hivatottsággal oly kevesen foglalkoznak; de ép annyira sajnós, hogy majdnem mindenki hivatottnak tartja magát arra, hogy ezekhez a kérdésekhez hozzászóljon. Pedagógusaink nagy része inkább kultúrpolitikával foglalkozik, mint pedagógiával s tanügyi lapjaink is gyakrabban foglalkoznak a legnagyobb kérdésekkel, mint konkrét feladatok vizsgálatával.»

Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny (48 évf., 1—2., 3., 4., 5. sz.). Új szerkesztője (Ady Lajos) a folyóirat feladatát abban látja, hogy «a szaktudományok helyett a középiskola és a tanári rend közeli, egészen sajátos érdekeit szolgálja minden erejével» s tanulmányaival a középiskolai módszertani irodalom hiányait igyekezzék pótolni. Ezt a törekvést a munka-megosztás elve indokolja s így az O. K. T. K. a maga fejlődése útján az épen szükséges lépést teszi meg. — E számokban vitára adott alkalmat Bleyer Jakabnak «A monarchia» c. cikke politikai vonatkozása miatt. Ha abból indulunk ki, hogy nemzeti tudatosságra kell nevelnünk, tehát az oktatás anyagának megállapításában a nemzet helyzete is irányadó, akkor egyetérthetünk abban, hogy a mainál nagyobb helyet kell juttatnunk a hazai nemzetiségekről való tájékoztatásnak és hogy hazánknak Ausztriával való kapcsolata szintén ró az iskolára feladatokat éppen nemzeti szempontból. Arról lehet már most termékeny vita: *miként* teljesedhetnek ezek a követelmények. Bizonyos, hogy nem leszünk iskoláinkban az «összbirodalom» szolgálói, de törekedhetünk arra, hogy az adott helyzetet alaposabban megérttessük ifjainkkal. — Kallós Ede a mai háborúnak a történettanításban való értékesítésére ad útmutatást; a múlt és a jelen eseményei kölcsönösen segítik egymás megértését; a tanítás erre törekedjék s ne szenvedélykeltésre.

Protestáns Szemle (26. évf., 9—10. sz.). A vallástanítás problémájáról ír Imre Lajos hosszabb, összefoglaló, polemikus irodalmi szemlét. Eredménye ez: a vallás az iskolából ki nem zárható; a vallástanításra az állami felügyelet kiterjesztendő; anyagát az egyházak magok állítsák össze és a vallástanítást a magok szerveivel ellenőrizték; ez azonban nem jelenti azt, hogy a vallástanítás az egyház szolgáltatásában álljon; az egyházi nevelés kat'exochen megnyilvánulása

a konfirmációra való előkészítés; a vallástani módszer pedagógiai legyen, amely történeti és szisztematikai egyben; a vallástani csak egyik eszköze a vallásos nevelésnek s ez nem záródhatik a konfirmálással; az egyházaknak szabadságában áll ezen a vallásos nevelésen kívül az egyházi nevelésnek bármily formáját önállóan életbe léptetni. A vallást, és nem a felekezeti tant, óhajtaná a nevelésben megillető helyéhez juttatni, de cikkéből kitetszően maga is látja, hogy vallásnak és egyháznak ez a megkülönböztetése («a vallás a cél, az egyház csak eszköz») a gyakorlatban semmivel sem valósítható meg könnyebben, mint a sokat emlegetett «általános vallástanítás».

Szent Gellért (17. évf., 4. sz.). Mattyasovszky K. arról szólva, mily sokféle oka van az ifjak bizalmatlanságának a lelkevezető iránt, ezek között felsorolja a tanár túlságos szigorúságát, kiméretlenségét, kötelességmulasztását, részrehajlását stb. Sőt felmutatja ezt a tükröt is: «... meg kell említenem, mivel, nem mondom hányszor, de igenis megtörténik. Jön a főigazgató, jön a püspöki biztos, vagy jön akármilyen más fölöttes hatóság. A tanítás menete egyszerre megváltozik. Jönnek a mintaórák. Az előre preparált mintabemutató-sok. És minden kitűnően sikerül: az előre kijelelt fordítás kitűnően ment, a különösen hangoztatott tételeket mindenki tudta, a felesleges hatóság kívánalmái szerint való füzetek, az illető kedvenc kérdései mindenben sikert hoztak stb. De amint a látogatásnak vége, ismét minden a régi kerékvágásba zökkent. Hát mit gondolunk: az az ifjú nem vette ezt észre? S vajjon mit tanult belőle? Azt, hogy csak külsőre dolgozunk!... Kelhet-e az ilyen tanár iránt bizalom az ifjú lelkében?»

Teozófia (3. évf., szept.—nov.). A hindu Krishnamurti-nak *A nevelés mint szolgálat* c., angolból fordított cikke a tanítónak ama tulajdonságait fejtegeti, amelyekkel helyreállítható az Indiában hajdan tanító és tanítvány között fennállott boldog, benső viszony. Legfőbb: a szeretet; csak ez tudja megőrizni a gyermekkor boldogságát s megjavítani a már elrontott gyermeket. Különösen vigyázni kell arra, hogy egyetlen egy tanulónak se legyen rossz híre. A tanító célja az legyen, hogy az iskolai életet jobbra és boldogabbá tegye. Másik főtulajdonság: a megkülönböztetni tudás; a tanítónak mindenkit a neki való módon és neki való tárgyakra kell tanítania. Tudni kell, mennyi szellemi munkát bír el a tanuló, mennyit kell aludnia, mily fontos mindaz, ami a gyermek szeme előtt van. Harmadik: a vágytalanság. Ennek érdekében a nemzet kötelessége arról gondoskodni, hogy a tanító megelégedett és boldog lehessen, érezhesse hivatalának méltóságát, lehessen a gondolkozása szabad. Arra kell tanítania, hogy minden hivatás egyenlően értékes a nemzet életében. Negyedik: a jó

